

در رساله مجرب از امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

بررسی اقوال در مورد استصحاب

جلسه ۴۴۷

استاد شفیعی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

چکیده مطلب ImamSadiq.tv

مرحوم شیخ: با تتبع در کلمات اصولیین، اقوال متعددی در مورد استصحاب بدست می‌آید، که اهم آنها شامل یازده قول است.

قول اول: حجیت مطلقه استصحاب.

قول دوم: برخی از عامه مطلقاً قائل به عدم حجیت استصحاب هستند.

اعم از اینکه استصحاب در شبهات موضوعیه باشد یا حکمیه و ... تمام اقسام استصحاب را لا حجت می‌دانند.

والمتحصّل منها فی بادی النظر أحد عشر قولاً: آنچه در ابتدای امر حاصل می‌شود، یازده قول در مورد استصحاب است.

۱. حجیت مطلقاً

۲. عدم حجیت مطلقاً

۳. تفصیل بین امر عدمی و امر وجوبی

قول چهارم: تفصیل بین امور خارجیّه (شبهات موضوعیه) و بین حکم شرعی (شبهات حکمیه) مطلقاً.

منظور از مطلقاً: یعنی شامل تمام احکام می‌شود، کلی باشد یا جزئی؛ تکلیفی باشد یا وضعی.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

تعریف احکام تکلیفی و وضعی .tv

تکلیفیه: همان احکام خمسّه (وجوب، حرمت، استحباب، کراهت و اباحه).

وضعیه: هر حکمی غیر احکام خمسّه را احکام وضعیه گویند، مثل: ملکیت، زوجیت، صحت، مانعیت،

و...

قول پنجم: تفصیل بین حکم شرعی کلی و غیر حکم شرعی کلی (= حکم شرعی جزئی).
استصحاب در حکم شرعی کلی معتبر نیست، اما در حکم شرعی جزئی، یا امور خارجی، معتبر است.
اما مفصلین در مورد نسخ، قائل به استثناء و جریان استصحاب شده‌اند.
قول ششم: التفصیل بین الحكم الجزئی و غیره.
یعنی: استصحاب در حکم جزئی معتبر است، ولی در حکم کلی و در موضوعات خارجی، استصحاب
معتبر نیست.

قول هفتم: التفصیل بین الأحكام الوضعیة
تفصیل قائل شدند: بین احکام وضعیه (= سبب و شرط و مانع) و احکام تکلیفیه که تابع احکام وضعیه
است، و بین غیر اینها که بیان باشد از احکام شرعیه.
پس استصحاب در مورد اول (وضعیه و احکام تکلیفیه‌ی تابعه) معتبر است، اما در احکام تکلیفیه‌ی
مستقله استصحاب جاری نمی‌شود.